

Luoi ë dhulum

Australian Human Rights Commission (Akutnhom de kɔc Australia ye Yith ë Raan kuanycök) ee akutnhom lääunhom ye këŋ kuanycök ku kueny dhuluum cök në biäk de tɛc cie göör löŋ, kuɛt, ɳäk ë guöp ku tilroor ë wɛt ë run, tilroor ë ILO III ku dhuŋ ë köu ë yith ë raan.

Ke yen lëu bï yïn dhulum looi tënë ɣook

- **Tilroor në muɔɔc/ tik** anɔŋic buɔɔl ë tɛc ku tilroor cï tääu në nyic ë muɔɔc/ tik, këk ë tɛc në kɔc karou, lic, thiëëk ka ruääi, thuëët ë meth, mëc ë kɔc machok ku tɛc ye kɔɔr.
- **Tilroor në ɳäk ë gup** anɔŋic tilroor tɔu në ka tɔ ë kɔc gup, nhïim, ka yenë këŋ nyic, ɳäk ë gup de kuën, niööp në tɛkic; tueny ka tɔk ë gup ; tuaany tɔ ë guöpik kɔɔr yilac; ɣök ë tëtöök tède luoi ; ɳäk ë gup thɛɛr, ëmen ku nhiäk ; ku këk ë kuɔɔny ë naŋ; ɳäk ë gup kuɔɔny ë liëël ku akutnhom de raan guöp ɳäk.
- **Tilroor ë kuɛt këk** anɔŋic män ë kuɛt këk ku tilroor cï tääu në kuat, cit, baai ka të bï raan ka akut ë kɔc thïn köu.
- **Tilroor ë run** anɔŋic tilroor cï tääu ë run kööth në wɛt koor yen ka cï dhiɔp arët.
- **Tilroor ë ILO III** anɔŋic tilroor tënë luoi cï tääu e gëm ë nhialic, awëc cï raan ke looi ë löŋic, mɛt ë rot de këk akutnhom ë tacjiiric, këk ë thiɛth yeke tak ku bï yen nhial thïn.
- **Yith ë raan** anɔŋic ke looi ka në nyin de Akuma mat baai nom kek cï lueel naŋ kë Yith ë raan ë Pinyhom thon kööth tuöm cik kek thon kööth, cit Amat ë Pinyhom de Yith ë raan ye Meth ku Thiɛth

Yïn alëu ba dhulum looi në kuat ë tédun rëër yïn thïn Australia ku acïn wëu yeke nyaai ba dhulum looi. Kuɛr yeke kuanyiic të looi dhulum acï keke ker piny ëtën.

Thiëc në të luöl yen

- Na kuc yïn kë ye looi na lëu ba dhulum looi në biäk ë kuat ëkë tuöo, yïn alëu ba konykony de Commission's National Information Service cɔol në puun **1300 656 419** ka në imeil to infoservice@humanrights.gov.au
- ɣök alëu buk yïn poom ë dhulum ba luoside jɔok cök.
- Na cie yïn lëu ɣök ë kuny, ka buk them bï yïn tuɔɔc tënë raan dö lëu bï kony.

Looi dhulum

- Dhulum adhil bī ya gōt. yīn alēu ba poom ē dhulum ya thiōök ku tuōōcē ka pakthē ciēēk tēnē yook ka yīn alēu ba dhulum tuōōc ē laanyic nē webthiaate yic www.humanrights.gov.au.
- Yīn alēu ba dhulum looi nel thonḡun nhar ku we yōk alēu buk yīn kony ē gētpiny de dhulumdu na lēu kǎn rōt.
- Yīn acie lēu ba gōōr ē raan nyic lōḡ ba dhulum looi.
- Na cie yōk lēu buk dhulumdu looi, abuk gēric ye wēt ē ḡu.

Gōōr ē cōk

- Yōk abī yīn cōol buk jam nē biāk de dhulumdu ku yōk alēu buk yīn thiēēc ba lēk juēc gam.
- Abēn, Akutnhom abī raan ka manēthēma yen luōl ē dhulum ē wētde cōol ku gēmē bak ē dhulumdu ca gōt. Yōk alēu buk kek thiēēc bīk lēk lōcōp ku/ka dhukē dhulumdu nom. Lēk cī kek gam tēnē Akutnhom nē dhuk de dhulumdu nom alēu bīk yiic naḡ lēk ē ḡsk, nōḡiic, ka wēl thiekiic, lēk ē biāk de yīn.
- Nē yān kōk, yōk alēu buk tak bī dhulumdu cuōk lo tueḡ. Na cī rōt looi, abuk gēric ye wēt ē ḡu.
- Yōk alēu buk jam ka yīn nē biāk de them ē kuēnyic de dhulumdu nē jam de dōōr.

Jam ē dōōr

- Jam ē dōōr ee luēēL lon ye yōk ye them buk yīn kony ku raan ka manēthēma yen looi yīn dhulum nē biāk de yōk ē kuer ba kē cī rōt looi kuanyic ē kemkuōn.
- Jam ē dōōr alēu bī rōt looi nē mat rōm koc bīk rōt tīḡ ye cōol ‘amat ē jam ē dōōr’ ka nē kuer amat ē telepunic. Nē luōk kōk likiic, dhulum alēu bī kek thōl ē luoi nē wuēēc de imeil ku jam kekē raan loi jam ē dōōr.
- Dhulum alēu bī thōl nē kuer juēc wāac. Cītmen, gēm ē awēc, gēr ē yic de ajuisēr ē luoi ka apuk

Kuer ē luk lēu rōt– tilroor nē moc/tik, ḡāk ē gup, kuat ku run.

- Akutnhom acīn riel ye yen ye tak na cil tilroor ye awēc ē loḡic tuōl.
- Na kēnē dhulum thōl ka kēnē cōk akāac nē wēt ē wēl lik kōk, yīn alēu ba kēdu yāth ē lukic. luk alēu bī tak na cī tilroor ye awēc ē loḡic tuōl.
- Yīn nōḡ nīn ka 60 tēnē akutnhom bī awēreḡ ē dhulum cī cuat teemkōu bī Federal Circuit Court of Australia ka the Federal Court of Australia.
- Akutnhom acie lēu bī kēdu yāth ē lukic ka kony yīn bī luḡdu lo lueel ē lukic.

- Y'in alëu ba jam kekë raan nyic lõn ka konykony ë lõn na koor y'in ba lo ë lukic.

Kë cï tak/balak– Tilroor ë ILO III ku yith ke raan

- Na kënë dhulum thöl ka kënë cok akääc në wël lik kök, Muorjaknhom muk Akutnhom alëu bï tak lõn cï tilroor ë ILO III ka dhuñ ë yith ë raan tuöl.
- na cï Muorjaknhom puöu kueth lõn cïl tilroor ka dhuñ ë yith ë raan köu aci tuöl, ke raan Muorjaknhom alëu bï kë cï tuöl looi keye balak tënë Federal Attorney-General. Në balakic, Muorjaknhom alëu bï apuk lueel bï looi në wët ë kuat ëkë cï määc ka tëtöök cï raan yök ë ye guöp. Balak alëu bï yäth Barëleman (Yön ë löön).
- ka cït kaye Muorjaknhom ke tak në biäkde tilroor ku yith ë raan atö në webthiaate dë Akutnhom yic në <http://www.humanrights.gov.au/publications/reports-minister-under-ahrc-act>.

Ye tënë lëu bï yën lëk juëc yök thin?

Australian Human Rights Commission's (Akutnhom de koc Australia ye Yith ë Raan kuanycök) aye col në käk:

Telepun

National Information Service: 1300 656 419

TTY: 1800 620 241

NRS 133 677

Fax: (02) 9284 9611

Na koor y'in raan ë thok waaric y'in alëu ba cööt ë **131 450** ku thiëc bï yï döör kekë Australian Human Rights Commission (Akutnhom de koc Australia ye Yith ë Raan kuanycök).

Na cï y'in miñ ka cie piñ apuoth y'in alëu ba yook col në TTY ë 1800 620 241. Na cï y'in miñ ka y'in acie piñ apuoth ka y'in acie jam apuoth y'in alëu ba yook col aya në National Relay Service (NRS) on 133 677. Na koor y'in raan ë Auslan interpreter (raan ë jam ë miñ waaric), yok alëu buk ë kän juuir.

Na cï y'in cöör ka cie ye daai apuoth, yok alëu buk lëk gam në kuër kök në thiëc den.

kë yenë awërak tuöc

GPO Box 5218

Sydney NSW 2001

Ë laanyic

Imeil : infoservice@humanrights.gov.au

Webthiaat: www.humanrights.gov.au

Y'in alëu ba dhulum looi ë laanyic

<http://www.humanrights.gov.au/complaints/lodging-your-complaint>.

Luup ë nhom në lõnjic abën

Na ye tak lɔn bĩ yĩn dhulum looi, yĩn alėu ba gőör nė luup ę nom de lõŋ ka cɔl akutnom dun ę taçjiir. Yǎn ę koc ę baai ke konykony ę lõŋ alėu bĩ luup ę nom cĩn wėu yeke nyaai nė biäk de tilroor ku buöoi.

Yĩn alėu ba kutnom dun ę kuçony ę lõŋ cɔl (<https://www.nationallegalaid.org/for-individuals/>) ka tėdun thiök ę lõŋ de koc ę baai (www.naalc.org.au/directory).

Jai ę röt: Lėk tş nė awęren ę yith kǎnic acĩ juiir kake ye kėk ę nyuuth kėpęc. Yen acie degęer de luup ę nom ę lõŋ.